

10. augustil
1926.

IV. aastaküik.

Ilmub 20 korda aastas, nimelt iga kuu 10. ja 25. päeval, mai, juuni, juuli ja augusti kuudel ainult 10. päeval.

Tellimise hind:	Aastas . . . . . Mk. 500.—	Kuulutuste hind: 1 lehekülg . . . . . Mk. 3000.—	
	Pooles aastas . . . . . " 250.—		1/2 " . . . . . " 1500.—
	Üksik number . . . . . " 25.—		1/4 " . . . . . " 800.—
	1923 aastak. . . . . " 50.—		1/8 " . . . . . " 400.—
	1924 " . . . . . " 300.—		1/16 " . . . . . " 200.—
1925 " . . . . . " 500.—	Dokumentide kaotamise kuulutused Mk. 50 dokumendi pealt.		
Kõidetud aastakäigud Mk. 80, 125 ja 150 kallimad.	Omavalitsustele kuulutuste pealt lehekülgede järele 30% hinnaalandust.		

Toimetus ja talitus Tallinnas, Suur Roosikrantsi uul. Nr. 12. Telefon Nr. 4—72.
Jooksev arve: Eesti Panga Tallinna osakond Nr. 609.

SISU:

Õige tee peal	Lhk.	195
Maksude sissenõudmisest vallaametnikkude kaudu	"	196
Arhiivide korraldus:	"	197
Maakonnaaval. arhiivi kodukord	"	197
Maakonnaaval. arhiivi rakendusraamatud	"	203
Vallavalitsuste arhiivi nimekiri	"	212
Omavalitsustegelased: J. Markson	"	213
Omavalitsuste päevauudised	"	213
Teated Maakondade Liidu ja omaval. tegevusest	"	214
Küsimused ja vastused	"	215
Kuulutused, ...	"	194, 216

Sundnormide kogu maaomavalitsuse kohta

E. Maddison

Siseministeeriumi
peasekretäär

J. Kaiv

Kohtuministeeriumi kodi-
fikatsiooni osakonna liige

S I S U :

Järg.

IV. vihk.

12. Otsekoheste maksude peavalitsuse juhatuskiri valla-alevivalitsustele liikumata varanduste maksuseaduse teostamiseks.
13. Petseri maakonna lisa maamaksu seadus.
14. Väljaspool linnu ja alevi asuvate kinnisvarade hindamise seadus.
15. Rahaministri määrus 5. juulist 1923 a. tasumaksu üle väljaspool linnu ja alevi asuvate kinnisvarade hindamise asutuse töödest osavõtmise eest.
16. Juhatuskiri väljaspool linnu ja alevi asuvate kinnisvarade hindamiseks.

V. vihk.

17. Kinnisvara hindamise juhatuskirja lisa: Maa klassidesse jaotus.
18. Tulumaksu seadus.
19. Rahaministri ja Siseministri juhatuskiri riigi ja omavalitsuse maksuvõlgade sissenõudmise kohta.
20. Kogukondliste koormatuste seadus:

Kogukondliste koormatuste valitsevatest asutustest,
Semstvo rahalistest koormatustest,
Natuuras täidetavatest kogukondlistest koormatustest.

Täheendus: Seadused on toodud kodifitseeritult, arvesse võttes kõiki senini tehtud muudatusi. Seaduste juurde, mis juhivad teiste seaduste peale, on paigutatud vastavad §§ nendest seadustest märkusena, samuti määrused, mis nende seaduste põhjal antud.

Neid sundnormide kogu tellijaid, kelle tellimine 5-e vihuga lõpeb, palutakse viienda vihu kättesaamise järele tellimist järgnevate vihkude peale uuendada, et nende kättesaamises vahet ei tuleks.

Ainus tellimise koht on: EESTI MAAKONDADE LIIT, TALLINN, SUUR-ROOSIKRANTSI UUL. № 12. (Jook. arve E. P. Tal. osak. № 609).

Tellimise hind koju kättesaatmisega: Üksikute vihkude viisi à 75 m. vihk, 5 vihku 325 m., 10 vihku 650 marka.

Õige tee peal.

Huvipiirkonnad ei ole ühtlased ega üldised. Laialiste teadmistega inimesed ei ole veel kõikteadjad.

Need tõed leiavad iga sammu peal tõendusid.

Võib olla, on inimesi, kes näit. ajalehtedest ka hippodroomi teateid loevad, on aga ka kindlasti neid, kes juhtkirje iialgi ei loe. Niisama leidub neid, keda karskuskongressi kirjeldus ei huvita, võib olla ka teated omavalitsustest ja nende häädust, sest see ei ulata nende huvipiirkonda.

Selsamal ajal näeme, et teadusemehed omale kitsama ala erialana välja valivad, et sellel alal eriteadlane ja põhjalik olla. Teisiti see olla ei saagi, sest ka suuremate vaimuannetega inimene ei saa kõikteadja ja igas asjas põhjalik olla.

Kooskõlas kõigi nende nähtustega peaks erihuvi piirkonnast tulevad ettepanekud ja põhjendused väärtusline materjaal olema neile riigitegelastele, kelle ülesanne on riigi ja rahva huvides valitseda ja valitsemiseks juhtnõu anda, kui ise selle huvipiirkonnaga tuttav ei olda. Nii peaks ka Vabariigi Valitsusele ja Riigikogule omavalitsustegelaste ettepanekud omavalitsuste elu korraldamise alal väärt materjaal olema, sest ta tuleb inimeste poolt, kes asjaga risti ja põiki tuttavad, kuna Riigikogus eneses võrdlemisi vähe aktiivseid omavalitsustegelasi on, seda vähem on neid valitsuses olnud.

Ei saa konstateerida, et lugu lähema minevikuni nii oleks olnud: suur hulk elulisi küsimusi pole tähelepanu leidnud, isegi pisukeste vääratuste juures häbenetakse nagu oma teadmatuse pärast, raiutakse aga oma vildakut nõuet, et aga targem olla omavalitsustest. Pruugib meeldetuletada päevakorral olevat tragi-koomilist maakonnavalitsuste aruannete ja eelarvete nõudmist ja ootamist Rahaministeeriumi, et nende põhjal valdadele ja alevitele toetusraha määrata viinatsheki maksu asemel!

Ja kui Rahaministeeriumile seletakse, et nendes vastavaid andmeid ei ole, siis raiutakse oma nõudmist edasi. Omaval. tegelaste näpunäite järele ei raatsita aga talitada. Nähtavasti häbenetakse, et Rahaministeeriumis ametnikke on, kes ei tea, et vallad ja alevid iseseisvad omaval. üksused on ja nende sissetulekud maakonnavalitsuse eelarves puuduvad.

Mitte see tragi-koomiline juhus ei annud põhjust käesolevaid ridu kirjutada, nii kurb kui sarnane talitusviis ka üldhuvide seisukohast on. Põhjuseks on koguni vastupidine nähtus, nähtus, mida kui rõõmustavat tahtsin allakriipsutada tõenduseks, et keskvalitsus hakkab arvestama erihuvi piirkonnast tulevate mõtetega.

„Maaomavalitsuse“ eelmises numbris omavalitsuste päevauudiste all oli toodud rida teateid uute seaduseelnõude kohta, mis Siseministeeriumi peasekretääri L. Maddisoni poolt kokkuseatud ja milles läbiviidud rida neid põhimõtteid, mis omavalitsustegelaste esimesel kongressil ja E. Maakondade Liidu poolt ülesseatud. Ajalehtede teate järele on osa neist seaduse eelnõudest ka Vabariigi Valitsuse poolt Riigikogule esitamiseks vastuvõetud.

Uute seaduse tekstiga mitte tuttav olles, ei saa kinnitada, missuguses ulatuses omavalitsuste soovid läbi on viidud, samuti kas kõik arvesse võetud seisukohad omavalitsuste omad on — mõnede kohta on juba vastuhääli kuulda, — kuid kui kord omavalitsuste soovidega arvestatud on, siis on julgus loota, et ka arvustavad soovid arvesse võetakse.

Peaasi, võime sedakorda konstateerida, et erihuvipiirkonnast tulnud ettepanekutega ja põhjendustega keskvalitsuses on arvestatud. Selle nähtuse tähtsus ei ole väike. Kui ka Riigikogu seda sama teed käib, siis oleme omavalitsuselu korraldamises õige tee peale välja jõudnud.

30. juulil 1926.

Maksude sissenõudmisest vallaametnikkude kaudu.

Vallaametnikkudele maksude sissenõudmise õiguse andmise kavatsus on seltskonnas elavat mõttevahetust sünnitanud. Kuna toimetuse portfelli selle küsimuse kohta artikleid ruumi ootama jääb, anname esimesena vaieluse korras ruumi järgmisele P. vallavalitsuse kirjale:

Ajalehtede sõnumite järele on siseminister kavatsenud määruse välja andmisega politsei käest omavalitsuse maksude ja nende riigimaksude, millest omaval. osa saavad, sissenõudmist üle anda omavalitsuste kätte, kuna riigimaksude sissenõudmine endiselt politsei kohustuseks jääks.

Põhiseaduse alusel teostab riigivõim valitsemist koha peal omavalitsuste kaudu, sellepärast on näituseks kogukonna-, asutuste- ja erarendimaade-, perekonnaseisujne. seadustega eriti vallavalitsuse ametnikkude peale uued suuremad kohustused pandud. Sarnane asjaolu teeb valla omavalitsuse töö nii mitmesuguseks ja vaheldavaks, et siin oma komisjonid ja osakonnad hoolekande, tervishoiu, tuletõrje jne. alal ellu kutsuda tuleksivad, sest peaaegu suurem hulk seadusi puudutavad omavalitsuste tegevust. Iseäranis kujukat pilti pakub vallasekretääride uus eksamineerimise kava, mille järele vallasekretääril tarvis teada oleks 131 seadust, 87 määrust ja juhtkirja, millede hulk alata suureneb. Peale selle seisavad vallavalitsuses peetavate raamatute nimekirjas, nimelt siin vallas, 44 valla raamatut ja 20 akti ja sinna lisaks 5 perekonnaseisu raamatut, mis pidamist ja korrashoidmist nõuavad. Peale selle kirjavahetus igasugusel alal. Kui nüüd valdade peale tuleks veel maksude sissenõudmine, sunniks see sekretääri ja vallavanemat ehk vallavanema abi päevade ja nädalate viisi vallas ringi sõitma, mittemaksjate kohta varanduse esialgseid otsimisi ja üleskirjutusi tegema ja oksjonisi korraldama. Iga üksiku maksu sissenõudmiseks tuleb sagedasti kaks kuni kolm reisi teha, mis palju aega ja ka reisikulu nõuab, sest praeguse seisukorra juures on peaaegu pooled vallaametnikud ilma hobuseta. Peale selle puuduvad paljudel vallaametnikkudel teadmised ilma sekretääri abita, varanduste üleskirjutamiseks, oksjonite protokollide kokkuseadmiseks ja maksu protsentide välja arvamiseks. Ka ei saa valla valitud ametnik rahva seas küllalt ametlikult ja asjalikult ülesse

astuda, sest seda takistavad igapäevases elus ettetulevad naabriliikud ja majandusliised vahekorrad ja liig karmil pealekäimisel, isegi kättetasumise kartus. Üleval etetoodud asjaolud on põhjuseks, et maksud suuremalt jaolt sisse nõudmata ja eelarve täitmata jääks, nagu see Vene valitsuse aegu sama korra juures ilmsiks tuli, kus valdadel suured summad maksusi saamata jäid.

Siin juures, võrdluseks ülesse seades politsei tegevust, olgu tähendatud, et siin vallas aasta jooksul 3—4 vähemat vargust ette tulnud on ja 2 joobnut isikut arreteeritud, mis julgeoleku ja heakorral alal hoidmiseks politsei aastane tegevus oleks olnud. Seal juures oli veel vallavalitsuse kohuseks vangide arestikambris kinni pidamine ja tapikorras edasi saatmine. Vallasekretääril pidada olevate raamatute kõrval on politsei konstaablil tarvis ainult laua-registrit, kviitungi raamatut ja paari akti korras hoida. Maade planeerimisel on politseile hobuse pidamiseks krunt välja planeeritud ja selle läbi on neil liikumise võimalused paremad, kui ilma maata vallavanemal. Kui nüüd riikliste maksude sissenõudmine endiselt politsei peale jääks ja omavalitsuse maksude sissenõudmine vallavalitsuse peale pannakse, siis tuleks ühe ja sama isiku juures maksusid sissenõudmas käia paralleelselt politsei ja vallavalitsusel, s. o. 1 isiku asemel kolmel isikul. Tõuseb küsimus, kas on see siis riikliselt kokkuhoidmine ja rahva majanduse seisukorra tõstmine. Tingimata ei. Valdadele tooks see palkade kõrgendusega kaasa uusi kulusi, kuna tulusi kusagilt ette näha ei ole. Töö rohkuse seisukohalt võib politsei konstaabel 2 tunnilise tööpäeva juures oma ülesanded täita, kuna vallasekretääril 12 kuni 16 tunnilise tööpäevaga arvestada tuleb. Politsei konstaabel on määratud ametnik ja tal ei ole mingisuguseid era suhteid rahvaga, nagu vallavanemal, sellepärast on temal maksude sissenõudmise suhtes palju suurem autoriteet, kui vallavanemal.

Kõigist eelolevatest tegelikust elust võetud näidetest ja põhjendustest peaks saama selge pildi maksude sissenõudmise alal, mispärast vallavalitsuste arvamiste ja seisukohaga siinkohal rehkendada tuleks ja maksude sunninõudmised endisel viisil, täies ulatuses politsei peale jätta tuleks.

Arhiivide korraldus.

Mida kauem üks asutus töötab, seda rohkem tuntakse tarvidust selle asutuse arhiivi korraldamise järele. Kuigi maakonnaavalitsused alles noored asutused, siiski on ka nendes juba aastate eest arhiivide korralduse järele tarvidust tuntud, sest m. v. pärisid mitme likvideeritud asutuse arhiivi, ja enamasti korraldamatult. Selle tagajärjel tõusis arhiivide korraldamise küsimus juba E. Maakondade Liidu tegevuse algupäivil päevakorrale T. Lauri algatusel. Liidu juhatuse poolt moodustati komisjon, kellele ülesandeks tehti arhiivide korralduse kavad väljatöötada. Komisjoni, kes Liidu sekretäär H. Aviksoni juhatusel töötas, kuulusid Viljandi maakonna valitsuse sekretäär A. Siitam, Pärnu maakonna arhivaar D. Tomson ja Harju maakonna arhivaar T. Laur.

Komisjoni poolt võeti A. Siitami ja T. Lauri kavade põhjal maakonnaavalitsuste arhiivide kodukord ja rakendusraamatute vormid vastu, samuti vallavalitsuse arhiivide raamatuvorm, mis ühtlasi kõlbab tarvitamiseks m. v. alluvates asutustes, nagu koolides, laste- ja vanade kodudes n. n. e.

Nimetatud kodukord ja rakendusraamatute vormid kiideti E. M. Liidu nõukogu poolt 18. juunil s. a. heaks. Nende maksmapanemine oleneb iga maakonnanõukogust enesest, kus juures muidugi, kooskõlas oma sisemise korraldusega, kodukorras muudatused tulevad teha, näit. § 10-as. Arhiivide korralduse üldpõhimõtted peaksid aga ühtlaseks jääma üle riigi—üldhuvides.

Liidu nõukogu poolt heakskiidetud kavad on järgmised:

Kinnitatud m/nõukogu otsusega „ „ ..... 192 a.
(M.-nõukogu kodukorra § 43).

..... maakonnaavalitsuse Arhiivi kodukord.

Üldmäärused.

§ 1. Maakonnaavalitsuse arhiivi koondatakse alalhoidmiseks:

1) kõik maakonnaavalitsuse osakondade ja jaoskondade, kui ka kõigi maakonnaavalitsuse asutuste, ettevõtete, igasuguste komisjonide ja eriülesannetega ametnike tarvitusest kõrvaldatud asjaajamine ja arvepidamise raamatud, kirjakogud (kaustad), aktid, dokumendid, vanad tarvitamiselt kõrvaldatud seaduseraamatud, pitsatid jne. mkv. päralt olevad arhivaalid;

2) kõik allesolevad omavalitsuste end. järelevalveametnike ja maakonna üldasutuste arhivaalid, mis kellegi eraomanduseks kohtadel otsejoones ei kuulu, nagu talurahvaasjade komissaaride, rahvakoolide inspektorite, kreisi koolinõukogude, kreisi ja jaoskonna arstide, kreisi teedekomisjonide ja kihelkonna teederevidentide, kihelkonna- ja kiriku eestseisjate, postijaamade jne. asutuste ja isikute omad.

Märkus 1.: Maakonnaavalitsuse arhiivi võetakse vastu ka eraseltside, ühingute jne. asutuste ja eraisikute ajalooliselt tähtsad arhivaalid, kui selleks soovi avaldatakse.

Märkus 2.: Maakonnaavalitsuse arhiivi on soovitatav koondada ka endiste vallakogukondade ajalooliselt tähtsad arhivaalid kuni 1890 a. s. o. kuni vallakogukondade ühendamiseni nende praegustes piirides, ja samuti ka end. vallakohtude arhivaalid kuni vallakohtude ümberkorraldamiseni 9. juulil 1889 a. seaduse alusel, kui vallaomavalitsused selleks soovi avaldavad.

§ 2. Maakonnaavalitsuse arhiiv kuulub oma tegevusala ja asjaajamise suhtes maakonnaavalitsuse sekretariaadi ehk üldosakonna juurde ja allub maakonnaavalitsuse sekretääridele,

§ 3. Arhiivi tegelikuks korraldajaks on maakonnaavalitsuse arhivaar, kelle määrab ametisse maakonnaavalitsus maakonnaavalitsuse sekretääri ettepanekul.

Eriti on mkv. arhivaari ülesandeks:

1) arhiivi rakendusraamatute pidamine;
2) arhivaalide vastuvõtmine, nende korraldamine ja alalhoidmine;
3) arhivaalide üleandmise korraldamine vastavate nimekirjade järele kuhu vaja ja tarvitamiseks kuuluvate arhivaalide kohta nimekirjade kokkuseadmine;

4) tähtsuse poolest I-sse järku kuuluvate aktide ja dokumentide korraldamine ja iseäralise järelevalve all hoidmine;

5) arhivaalide tarvitamiseks väljaandmine, nende tagasinõudmine ja selle üle valvamine, et ajutiseks tarvitamiseks antud arhivaalid tervelt ja samas seisukorras tagasi antakse, nagu nad väljaandmisel olid;

6) valvamine selle järele, et maakonnaavalitsuse osakondades ja asutustes arhivaalid arhiivi nõuete kohaselt korraldataks ja selleks tarviliku juhatuse andmine;

7) arhiivi ruumes puhtuse ja korra üle valvamine.

Märkus: Mkv. arhivaar võib olla ka maakonnaavalitsuse üldosakonna (sekretariaadi) asjaajajaks ehk ümberpöörduvalt ja täidab ühtlasi ka mkv. statistiku kohuseid.

§ 4. Maakonnaavalitsuse arhiivi antavad

arhivaalid (§ 1) jaotatakse alalhoidmise tähtaegade järele kahte liiki:

I. liik — arhivaalid, mis jäädavalt alalhoidakse ja

II. liik — arhivaalid, millede alalhoidmise tähtaeg arhiivis on maakonnaavalitsuse määramise järele mitte vähem kui 15 a.

Esimesse liiki kuuluvad:

1) kõik endiste valitsusasutuste ja ametnikkude kui ka eraseltside ühingute jne. asutuste ja eraisikute ajalooliselt tähtsad arhivaalid ja igasugused väärtuslikud dokumendid;

2) igasugused seadused ja määrused, maakonnaavalitsuse sisemise korra kohta antud juhtnõupid, määrused ja kodukorrad, teenistuslepingud ja nimekirjad, igasugused plaanid, kaardid, pildid ja pitsatid, statistilised andmed, nimekirjad jne.;

3) maakonna-nõukogu ja valitsuse, revisjoni- ja teiste komisjonide protokollid, kirjad, igasugused kassa- ja arveraamatud ja tõendavad dokumendid, registratuuraamatud ja kõik arhiivisse puutuvad raamatud, kirjakogud ja nimekirjad.

Teise liiki kuuluvad vähema tähtsusega kirjakogud ja asjaajamise raamatud ning paberid, samuti ka tulu- ja kulukviitungite kontsud, tšekiraamatud jne. mille järele huvi ja tarvidus enam-vähem lühema aja jooksul kustub.

Märkus 1.: Teise liigi arhivaalidest võib maakonnaavalitsus sekretäri ettepanekul veel eraldamisi teha ja mõnda osa neist I. liiki arvata jäädvaks alalhoidmiseks, kui arhiivi ümberkorraldamisel, arhivaalide hävitamisele määramisel jne. juhustel see tarvilikuks peetakse.

Märkus 2.: Igasugused valimisedelid, pidupiletite kontsud ja muud sellesarnased ühelaadilised paberid (ankeetlehed j. m.), millel dokumendi väärtust ei ole, arhiivi andmisele ei kuulu ja hävitatakse maakonnaavalitsuse korraldusel ja maak. nõukogu revisjoni-komisjoni nõusolekul juba enne arhiivi andmist vastavas osakonnas peale valimiste ajajärgu möödumist, aastaaruande kinnitamist või tarviduse möödumist sellekohase akti põhjal, kusjuures igast hävitatud paberi liigist jäetakse kaks eksemplaari akti juurde alalhoidmiseks.

§ 5. Alalhoidmise liigi arhivaalide arhiivi vastuvõtmisel iga üksiku raamatu, kirjakogu (kausta) ja tarviduse korral ka iga üksiku akti ja muu arhivaali kohta määrab kindlaks ja märgib osakonna poolt kokku seatud arhivaalide üleandmise nimekirjas ära mkv. sekretäär mkv. arhivaari ettepanekul.

§ 6. Maakonnaavalitsuse arhiiv jaguneb arhivaalide alalhoidmise järkude poolest (§ 4) kahte ossa:

1) uuem osa, mis alaliselt maakonna-

avalitsuse tarvitada, nii nimetatud maakonnaavalitsuse arhiiv ja

2) vanem, ajalooline osa, nii nimetatud — maakonna arhiiv.

Esimesse ossa, maakonnaavalitsuse arhiivi, koondatakse ilma erandita kõik maakonnaavalitsuse osakondade ja osakondade läbi ka mujalt saadud arhivaalid nende alalhoidmise liigi peale vaatamata ja paigutatakse arhiivi riulitele vastavasse arhiivi osakonda aastakäikude järele. Sellest, — arhiivi uuemast osast, maakonnaavalitsuse arhiivist, kantakse teatud pikemate vaheaegade järele, näiteks iga 10 aasta möödumisel, arhivaari ja mkv. sekretäri ettepanekul ning maakonnaavalitsuse määramisel ajaloolisse või maakonna arhiivi kõik jäädavalt alalhoidmiseks määratud arhivaalid, mis vähemalt 15 a. alalhoidud, ja paigutatakse siis juba kohale liigitatult arhivaalide sisu, tüübi ja vanuse järele.

Märkus 1.: Arhivaalide mkv. jooksvalt arhiivist maakonna arhiivi üleandmise tähtaega võib mkv. oma otsuse läbi pikendada.

Märkus 2.: Mkv. arhiivi vastuvõetud Vene valitsuse ja Saksa okupatsiooni aegsete üldasutuste ja ametnikkude arhivaale (v. § 1 p. 2) ja sama § märkused I. ja II.), kui ka maakonnaavalitsuse likvideeritud osakondade ja asutuste arhivaale võib maakonnaavalitsuse määramisel ka enne § 6 tähendatud tähtaega maakonna ajaloolisse arhiivi paigutada.

Märkus 3.: Üksikute arhivaalide komplektid või üksikud arhivaalid, mis oma salajase sisu ja iseloomu poolest ei ole määratud avalikuks informatsiooniks, jäetakse kuni täieliku vananemiseni mkv. arhiivi hoiale.

§ 7. Peale muude ajalooliste arhivaalide koondatakse maakonna ajaloolisse arhiivi maakonnaavalitsuse arhiivi kaudu ja hoitakse alal:

1) üks eksemplar riigi põhiseadusest, riigikogu valimiste, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise seadusest ja nende täiendustest või muudatustest;

2) ametlikud andmed riigilipu, pitsati ja vapi kohta;

3) maakonnaavalitsuse võimkonda käsivatest seadustest, määrustest, kodukordadest, maakonnanõukogu valimisest seadusest ja nõukogu kodukorrast igast üks. ja kõik nende seaduste, määruste ja kodukordade täiendused ja muudatused.

4) maakonna vapi ja pitsatite algkujud ja andmed nende kohta, võimalikult täpne maakonna kaart ja andmed maakonna piiride muudatuste kohta;

5) kõik maakonnaavalitsuse ja temale alluvate asutuste pitsatite jäljed ja andmed selle üle, millal need pitsatid tarvitusele võetud ja tarvitamiselt kõrvaldatud;

6) maakonnaavalitsuse arhiivi kodukord;

7) maakonnavalitsuse ja tema asutuste tarvitamiselt kõrvaldatud pitsatid;

8) arhiiv käsiraamatukogu ja maakonna ehk tema üksikute osade kohta avaldatud ajaloolise väärtusega kirjatööd;

9) pildid maakonnaomavalitsuse tegevusest ja maakonna elust.

§ 8. Maakonna ajaloolises arhiivis hoitakse arhivaalid alal jäädavalt ja need ei käi mingisuguste hävitamise normide alla. Kui nendest arhivaalidest siiski soovitakse mõnda osa, näit. Riigi Keskarhiivi või mujale üle anda, siis otsustab selle küsimuse lõpulikult maakonnanõukogu.

Arhiivi osakonnad ja nende alaosakonnad:

§ 9. Maakonnavalitsuse jooksev arhiiv korraldatakse täielikus kooskõlas mkv. osakondade jaotusega ja registratuur korraldusega. Asjade süsteem registratuuris on aluseks asjade süsteemile arhiivis.

§ 10. Eelmise § nõuete kohaselt jaguneb maakonnavalitsuse arhiiv järgmistesse osakondadesse:

- I. Administratiivosakond.
- II. Majandusosakond.
- III. Haridusosakond.
- IV. Põllumajandusosakond.
- V. Tervishoiuosakond.
- VI. Töö- ja Hoolekandeosakond.
- VII. Ehitus-teeosakond.
- VIII. Üldosakond (sekretariaat).

Maakonnavalitsuse osakondade jaoskonnad, osakondadele alluvad mkv. asutused jne., mis tegutsevad mkv. osakondade otsekohele järelevalvel ja juhtimisel, või mis oma iseloomu poolest kuhugi osakonda kuuluvad, kujundavad arhiivi osakondade alajaotuse.

Märkus 1.: § 1 p. 2 ja sama § märkustes tähendatud endiste asutuste ametnikkude, eraseltside, ühingute ja eraisikute arhivaalid, kui ka § 7 tähendatud dokumendid ja asjad kuuluvad üldosakonda.

Märkus 2.: Enne käesoleva kodukorra maksmapanemist likvideeritud maakonnavalitsuse osakondade ja asutuste arhivaalid kuuluvad nende, praegu tegutsevate osakondade juurde alajaotustena, kuhu nende asjaajamise funktsioonid üle läinud, või kuhu arhivaalid tegelikult üle antud. Uute mkv. osakondade avamisel avatakse ka arhiivis vastavad uued osakonnad.

Märkus 3.: Arhiivi osakondade nimekirj olgu arhiivis nähtavasse kohta välja pandud.

§ 11. Maakonna ajaloolises arhiivis arhivaalide paigutamisel hoitakse alal sama osakondade süsteem ja alajaotus, mis oli maakonnavalitsuse jooksvas arhiivis, kuid siin võib maakonnavalitsus otstarbekohasuse mõttes ja tarviduse järele mkv. sekre-

tääri ettepanekul osakondade endised alajaotused — jaoskondade, asutuste jne. arhivaalid — iseseisvate arhiivosakondadena registreerida.

Arhiivi rakendusraamatud.

§ 12. Maakonnavalitsuse jooksvas arhiivis peetakse järgmised rakendusraamatud:

1) päevaraamat-register (kavand nr. 1), kus registreeritakse kõik vastuvõetud arhivaalide üleandmise või saatekirjad;

2) arhiiv-nimekiri (arhiivi-raamat, kavand nr. 2) iga osakonna jaoks eraldi raamat, kuhu üksikult sisse kantakse kõik osakonna arhiivi vastuvõetud arhivaalid;

3) nimekiri arhiivist ajutiseks tarvitamiseks väljaantud arhivaalide kohta (kavand nr. 3), kuhu märgitakse väljaantud arhivaalid ja kuhu võetakse arhivaali vastuvõtjalt allkiri arhivaali saamise üle;

4) arhivaalide nimekirja kaust (nimekirja kavand nr. 4) iga osakonna jaoks eraldi, kuhu koondatakse registreerimise nr. järjekorras kõik arhiivi vastuvõetud arhivaalide nimekirjad (§ 16).

Märkus: Maakonnavalitsuse otsuse kohaselt võib rakendusraamatuid muuta ja vajaduse korral ka uusi siin nimetatata abiraamatuid arhiivis tarvitusele võtta.

§ 13. Maakonna ajaloolises arhiivis on tarvitusel:

1) päevaraamat-register (kavand nr. 1).

2) arhiivi-nimekiri (kavand nr. 2-a), iga osakonna jaoks eraldi.

3) nimekiri arhiivist tarvitamiseks väljaantud arhivaalide kohta (kavand nr. 3);

4) arhivaalide nimekirja kaust (nimekirja kavand nr. 4-a), iga osakonna jaoks eraldi.

Peale eeltähendatud raamatute on soovitatav maakonna ajaloolises arhiivis pidada veel järgmised raamatud:

1) nimekiri eraasutuste ja isikute poolt arhiivile annetatud arhivaalide kohta (kavand nr. 5);

2) nimekiri arhiivis leiduvate kõige vanaema ajajärgu arhivaalide (arhiiv-põhidokumentide) kohta (kavand nr. 6);

3) nimekiri maakonna ajalugu käsitavate trükitööde kohta (kavand nr. 7);

4) nimekiri trükitööde kohta, mis käsitavad arhiiviuurimisel arhiivist leitud andmeid (kavand nr. 8);

5) nimekiri arhiivis teadusliku uurimistööde otstarbel käinud isikute kohta (kavand nr. 9);

6) mälestus-raamat võraste sissekirjuta

miseks, (n. n. kuldraamat), kes maakonna-valitsuse tegevusega tutvunemas käinud (kavand nr. 10));

7) nimekirja trükitööde kohta, mis käsita-vad maakonna-valitsuse tegevust, (kavand nr. 11).

Märkus 1.: Maakonna-valitsuse korraldusel võib arhiivis veel teisi siin nimetatata raamatuid tarvitusele võtta.

Märkus 2.: Arhiivis tarvitusel olevate raken-dusraamatute nimekirja (§ 12, 13) olgu arhiivi ruumes nähtavas kohas väljapandud.

Arhivaalide vastuvõtmine ja alal-hoidmine arhiivis.

§ 14. Kõik maakonna-valitsuse osakon-dades lõpetatud ja tarvitamiselt kõrvaldatud raamatud, kirjakogud ja muud arhi-vaalid, kui need vähemalt 2 aastat peale lõpetamise osakonnas alalhoitud, antakse mkv. arhiivi.

§ 15. Arhiivis on iga üksik raamat, kirja-kogu (kaust või akt) arhiivi algüksuseks. Need olgu arhiivi andmiseks järgmiselt korraldatud:

1) raamatu kaaned olgu terved ja vastu-pidavast kaanepaberist ning pealkirjad arusaadavalt ja raamatu sisule vastavalt kirjutatud, lehed nummerdatud ja nende arv tõestatud;

2) kirjakogud, milledes kirjavahetus oma sisu järele liigitatud ja vanuse järjekorras kinni ömmeldud ning lehed nummerdatud, olgu tervete ja vastupidavate kaantega. Igal kirjakogul olgu juures temas leiduvate kirjavahetuste nimekirja, mis osakonna juha-tajalt ja asjaajajalt tõestatud.

§ 16. Osakondadest või asutustest arhiivi andmiseks kuuluvate arhivaalide üle seatakse kokku nimekirja 3 eksemplaaris, milles peab näidatud olema:

- 1) arhivaali nimetus, või pealkiri;
- 2) millal algatud ja millal lõpetud;
- 3) lehtede arv;
- 4) missugusesse liiki alalhoidmise suhtes arhivaal kuulub.

Arhivaalide vastuvõtmisel annab arhivaar ühe eksemplaari nimekirjast oma allkirjaga osakonnale tagasi arhivaalide vastuvõtmise tõenduseks, kuna kaks eksemplaari arhiivi tarvitada jäävad.

§ 17. Maakonna-valitsusele alluvad asu-tused — varjupaigad, koolid, lastekodud jne., korraldavad oma jooksva arhiivi käes-oleva kodukorra nõuete kohaselt kohapeal. Nendes asutustes üle 10 a. alalhoitud arhi-vaalid koondatakse maakonna-valitsuse mää-ramisel teatud aegade järele, näit. iga 10 aasta möödumisel, maakonna-valitsuse arhiivi, kus jäädavalt alalhoidmisele kuulu-vad arhivaalid eraldatakse § 6 nõude kor-

ras ajaloolisse arhiivi, kuna teistega §§ 30 —33 ettenähtud korras toimetatakse.

§ 18. Aasta jooksul arhiivi vastuvõetud arhivaalide nimekirjadest, igast üks eksemplaar, esitatakse aasta lõpul Riigi Keski-arhiivile teadmiseks.

§ 19. § 1 p. 2 ja sama § märkustes tähendatud arhivaalid võetakse maakonna-valitsuse arhiivi vastu mkv. üldosakonna (sekretariaadi) kaudu § 16 nõutud nimekirjade juures. Kui erasikud või asutused annetavad maakonna-valitsuse arhiivi arhi-vaale akti põhjal, siis lisatakse nimekirjale juure akti ära kirja.

Märkus: Akti raamat peetakse mkv. sekre-tariaadis ehk üldosakonnas.

§ 20. Üksikud tähtsamad dokumendid, pitsatid, kaartid jne. arhivaalid (§ 7. pp. 1—8) paigutatakse juba mkv. jooksvas arhiivis teistest arhivaalidest lahus, iga liik või iga üksik dokument eraldi sellekohas-tesse vastavate pealkirjadega kaustadesse, mapedesse, kapslitesse või kastikestesse, ajaloolisse arhiivi edasiandmiseks.

Märkus: Pitsatite karbikestel peale pitsati nimetuse olgu äratähendatud ka aeg, mis ajast mis ajani pitsat tarvitusel olnud.

§ 21. Maakonna-valitsuse jooksvast arhiivist arhivaalide üleandmine maakonna aja-loolisse arhiivi § 6 nõude kohaselt sün-nib mkv. arhiivis selleks kahes eksemplaaris valmistatud nimekirjade järele (iga osakonna jaoks eraldi nimekirja), milledest 1 ühes arhivaalidega ajaloolisse arhiivi edasi antakse, kuna teine mkv. jooksvas arhiivis alal hoitakse (erikaustas).

§ 22. Arhivaale hoitakse nii mkv. jooksvas arhiivis kui ka ajaloolises arhiivis nii alal, et need päikese-valguse ja tempera-tuuri või muul teel rikutud ei saaks. Selle-pärast on tingimata tarvilik, et kõik kaustad, ja aktide pakid oleksid selleks sündsä ja vastupidava paberi sisse pakitud. Need pakid paigutatakse omakorda tugevate pa-pist kaante vahele vastavate pealkirjadega pakkides leiduvate arhivaalide nimetuste kohta.

Arhivaalide kasutamisest arhiivis ja nende tarvitamiseks väljaand-mine.

§ 23. Maakonna-valitsuse jooksev arhiiv on kinnine, see tähendab, mkv. arhiiv võerastele informatsiooniks ja uurimiseks avatud ei ole.

§ 24. Maakonna-valitsuse osakonnad võivad mkv. jooksvast arhiivist omi esi-mese ja teise liigi arhivaale tarvitamiseks tagasi saada, kusjuures väljaantavad arhi-vaalid sellekohases raamatus registreeri-takse ja osakonna asjaajaja ehk ametniku

allkirja vastu välja antakse. Väljaandmisel määrab arhivaar kokkuleppel arhivaali vastuvõtjaga iga kord arhivaali tagasitoomise aja kindlaks, 1—7 päevani. Pikemaks ajaks arhivaali väljaandmiseks on mkv. sekretääri nõusolek tarvilik. Arhivaali tagasitoomisel märgitakse ära arhivaalide väljaandmise raamatus arhivaali tagasitoomise aeg tooja juuresolekul.

§ 25. Maakonna ajaloolise arhiivi arhivaale arhiivi ruumidest väljaviimiseks üldse välja ei anta, kuid nende tarvitamine kohapeal on lubatud mkv. osakondadel ja informatsiooniks ning teaduslikuks uurimiseks mkv. esimehe ehk sekretääri nõusolekul ja loal ka võõrastele. Arhivaalide tarvitamine sünnib ainult koha peal arhiivi ruumides arhivaari või tema asemiku juuresolekul.

Märkus: Erakordsete tarviduste üle arhivaalide maakonna arhiivi ruumidest väljaandmise asjus otsustab maakonnavalitsus.

§ 26. Maakonnanõukogu poolt valitud revisjoni-komisjonil, kui ka seaduses ettenähtud keskvalitsuse revidentidel ja kohtuvõimudel on alati õigus revideerimise ja juurdluste otstarvetel igasuguseid arhivaale maakonna arhiivist kohapeal tarvitada saada.

§ 27. Arhivaalid antakse arhiivist tarvitamiseks välja arhivaari ehk tema asemiku poolt, kes neid igapäev hiljemalt tööaja lõpuks oma kohtadele jälle tagasi paigutab.

§ 28. Maakonnavalitsuse jooksvas arhiivis hoiduvatest kirjakogudest või kaustadest võib ainult äärmise tarviduse korral mkv. sekretääri nõusolekul ja arhivaari korraldusel üksikuid kirjavahetusi või akte ajutiseks tarvitamiseks välja võtta. Sel puhul hoitakse samas kirjakogus või aktis alal kirjavahetuse, akti või dokumendi vastuvõtja allkiri ühes tähendustega, millal ja mis otstarbel kirjavahetus, akt või dokument eraldatud on ja kui kauaks. Kirjavahetuse dokumendi või akti tagasitoomisel pannakse see samale kohale kirjakogusse või kausta jälle tagasi. Kui kirjavahetus või akt jäädavalt eraldatakse, siis tehakse kirjakogusse, kausta või aktide nimekirja vastav tähendus või märkus, millal ja mis otstarbel kirjavahetuse ehk dokumendi eraldamine tehtud ja kus see hoidub. Kui eraldatud dokument ehk kirjavahetus suur ei ole, siis jäetakse sellest õienduse juurde ärakiri maha. Maakonna ajaloolisest arhiivist aga mingisuguseid arhivaale ega nende osasid ei eraldata ega välja ei anta, maharvatud juhtumised, kui kohtuvõimud omale uurimismaterjali või asjalikke tõendusid nõuavad.

§ 29. Arhiivi teenistuses olevatel isikutel on keelatud arhiivist enesele kui ka teistele kõrvalistele isikutele koguda dokumente, autograafe, ja pitsatsi. Ärakirjade väljaandmine arhiivis hoiduvatest aktidest ja dokumentidest sünnib mkv. esimehe ehk sekretääri loaga ja sellekohase kirjaliku nõudmise peale.

Arhivaalide hävitamine ja arhiivist jäädavalt edasiandmine.

§ 30. Arhivaalid, mis alalhoidmise suhtes II liiki kuuluvad ja milliste alalhoidmise järele enam mingisugust vajadust ei ole, määratakse selleks mkv. arhivaari poolt kokkuseatud nimekirjade järele hävitamisele. Nimekirja kokkuseadmisel tuleb arhivaaril piinliku hoolega iga üksiku arhivaali ajaloolist väärtust hinnata, silmaspidades sealjuures nii riiklistes arhiivides hävitamisele määratavate arhivaalide liigitamist, kui ka kõiki muid tarvidusi arhivaalide alalhoidmise järele ja seaduse nõudeid arhivaalide hävitamisele määramise tingimiste kohta. Nimekirja kantakse ainult need arhivaalid, millistel enam mingisugust ajaloolist ehk muud dokumendi väärtust ei ole.

§ 31. Hävitamisele määratud arhivaalide nimekiri seatakse kokku 4 eks. ja esitatakse maakonnavalitsusele läbivaatamiseks. Üks eksemplar maakonnavalitsuselt läbi vaadatud ja kinnitatud nimekirjadest esitatakse Riigi Arhiivnõukogule, teine Riigi Keskarhiivile ja kolmas Eesti Rahva Muuseumile teadmiseks. Riigi Arhiivnõukogu liikmed või Riigi Keskarhiivi esitajad võivad ühe kuu jooksul peale nimekirjade kättesaamise hävitamisele määratud arhivaale koha peal ülevaadata, tarbe korral hävitamist seisma panna ja arhivaalide Riigi Keskarhiivile ülevõtmiseks sammusi astuda. Arhivaalide hävitamise ehk Riigi Keskarhiivi üleandmise otsustab lõpulikult maakonnanõukogu.

Märkus: Kui Riigi Keskarhiiv hävitamisele määratud arhivaale omale ei soovi, siis võib neid soovi korral Eesti Rahva Muuseum omale saada.

§ 32. Arhivaalide hävitamine sünnib maakonnavalitsuse sekretääri ehk valitsuse liikme või selleks määratud komisjoni juuresolekul ärapõletamise läbi maakonnavalitsuse ehk mujal ahjudes, või jälle mõnel muul teel, mis täielist hävitamist võimaldab. Hävitamise kohta seatakse kokku eriakt, mille juurde lisatakse ärähävitatud arhivaalide täpne nimekiri, mis hävitusakti allakirjutajate poolt õigeks tunnistatakse, maakonnavalitsuse või nõukogu otsuse ärakiri,

mille põhjal hävitamine sündis, ja muu asjasse puutuv kirjavahetus. Arhivaalide hävitamise akt ühes lisadega antakse erikaustana ajaloolise arhiivi jäädavaks alalhoidmiseks.

§ 33. Arhivaalide Riigi Keskarhiivi üleandmisel seatakse üleantavate arhivaalide kohta täpne nimekiri 2-hes eksemplaris kokku, millest üks ühes arhivaalidega Riigi Keskarhiivile edasi antakse, kuna teine eksemplar ühes edasiandmise otsuse ära- kirjaga ja muu asjasse puutuva kirjava- hetusga erikaustas maakonna ajaloolisse arhiivi jäädavaks alalhoidmiseks üle antakse.

Arhiiviruumid:

§ 34. Arhiivi ruumid jagunevad vähe- malt kolme ossa:

- 1) arhivaari kantselei, ehk asjaajamise ruum,
- 2) arhivaalide ruum maakonnavalitsuse jooksvale arhiivile ja
- 3) arhivaalide hoiuruum maakonna aja- loolisele arhiivile.

Arhivaalide hoiuruumid, mis arhivaari kantseleiruumide kõrval ja viimasega tule- kindla uste läbi ühendatud, peavad olema arhiivi nõuete kohaselt kuivad, võimalikult ühesuguse temperatuuriga ja kõigiti tule- kindlad — tulekindlad seinad, põrand, ukсед ja aknad ja võlvitud ehk muidu tulekindel lagi. Ka ei tohi neil ruumidel puududa õhupuhastuse abinõud.

Märkus: Mkv. jooksev arhiiv, mis enese alla vähem ruumi võtab, võib maakonna aja- loolise arhiivi ruumist lahus olla mkv. kant- selei ruumide juures või nendega ühenduses, kuid eriti selleks korraldatud tulekindlas ruumis. Sel juhul peab maakonna aja- loolise arhiivi juures muidugi ka arhivaari kantselei ruum sisseseatud olema.

§ 35. Arhivaalide hoiuruumes ei tohi ühtegi tuleaset, soojamüüri ehk korstna- jalga sees olla. Soojus antakse sinna auru- kütte radiaatorite või torustiku läbi.

Valgus arhivaalide hoiuruumesse saa- dakse akende ja elektrivalguse läbi, kus- juures elektrijuhed olgu varustatud tule- kindlate metalltorudega. Akendel olgu peale raudtrellide rauast või raudplekiga ülelöödud ja seest poolt avatavad ning kinnipandavad luugid ees, mis õõseteks alati kinni riivitakse.

§ 37. Suitsetamine arhivaalide hoiuruu- mes on kõigile keelatud, missuguse keelu kohta ka sellekohased keelukirjad seinte- le ülespannakse.

§ 38. Vähemalt kaks korda aastas tule- vad kõik arhivaalid tolmuimejaga tolmust ära puhastada, kuna arhiiviruumid järje-

kindlalt igapäev õhuventilatsiooni abil tuu- lutatakse ja ka pühitakse.

§ 39. Kõik arhivaalide hoiuruumide uk- sed hoitakse töövaheaegadel ja õõseti lukus. Võtmed uste eest hoiduvad arhi- vaari ehk tema asemiku käes.

§ 40. Käesolevat kodukorda täiendab ja muudab tarviduse järele maakonna- nõukogu.

S i s u k o r d :

Üldmäärused — (§§ 1—8).

1. Arhivaalidest, mis mkv. ar- hiivi koondatakse . . . . . §§ 1 ja 7
2. Arhiivi alluvus tegevusala ja asjaajamise poolest . . . . . § 2
3. Arhivaari otsekohesed üles- anded . . . . . § 3
4. Arhivaalide jaotus alalhoid- mise tähtaegade järele (alal- hoidmise järgud) . . . . . § 4 ja 5
5. Arhiivi jagunemine arhivaalide alalhoidmise järkude järele:
  - 1) maakonnavalits. jooksvaks arhiiviks ja 2) maakonna ajalooliseks arhiiviks . . . . . § 6
6. Arhivaalide alalhoidmise aeg: maakonnaval. jooksvas arhiivis . . . . . § 6
maakonna ajaloolises arhiivis § 8
7. Arhivaalide üleandmisest jooksvatest arhiividest aja- loolisse arhiivi . . . . . § 6 ja 21
8. Salajase sisuga arhivaalidest § 6 märk. III
9. Kodukorra muutmine ehk täiendamine . . . . . § 40

Arhiivi osakonnad ja nende alajaotus — (§§ 9—11).

1. Arhiivi osakondadest mkv. jooksvas arhiivis . . . . . § 10
2. Arhiivi osakondadest ma- akonna ajaloolises arhiivis . . . . . § 11

Arhiivi rakendusraamatud — (§§ 12—13).

1. Rakendusraamatud maakv. jooksvas arhiivis . . . . . § 12
2. Rakendusraamatud maakon- na ajaloolises arhiivis . . . . . § 13

Arhivaalide vastuvõtmine ja alalhoidmine arhiivis — (§§ 14—22).

1. Kui vanalt arhivaalid arhiivi andmisele kuuluvad . . . . . § 14
2. Arhiivi algüksus . . . . . § 15
3. Arhivaalide üleandmise ni- mekirjadest . . . . . § 16

Saadud ..... 19 .. a.

Kavand № 4

Nr. ....

(Arhiivi päevaraamat-registri järele).

NIMEKIRI

..... maakonnaavalitsuse ..... osakonna 192 .. a. raamatute kirjakogude ja muude arhivaalide kohta, mis osakonnast maakonnaavalitsuse arhiivi hoiale antud.

Kokkuseatud ..... 192 .. a. Nr. ....

Selles nimekirjas lähendatud arhivaalid Järk A Nr.Nr. .... ja järk B — Nr.Nr. .... on maakonnaavalitsuse arhiivis vastuvõetud ja ..... osakonna arhivaalide nimekirja sissekantud.

..... 192 .. a.

..... maakonnaavalitsuse arhivaar:

Järje Nr.	Arhivaalide pealkiri või nimetus	№	Lehtede arv	Millal arhivaalid		Arhivaalide jaotuse alalhoidmise suhtes		Arhivaalid maakonnaavalitsuse arhiivi sissekantud				Märkused
				algatud	lõpetud	I. Järk	II. Järk	Osak. Nr.	Alajaot. Nr.	Järk	Järje Nr.	
1	2	3	4	5	6	7						
	192 .. a.											
	A) Raamatud.											
1	Lauaregister	—	302	1.1.22	31.XII.22	1	—	IV	1	A.	1	
2	Vabadussõjaväelaste perekondadele pensioni maksmise arveraamat j. n. e.	—	50	"	"	1	—	"	"	"	2	
	B) Kirjakogud.											
1	Töö- ja hoolekandeministeeriumi juhatuskirjad	1	10	1.1.22	31.XII.22	1	—	IV	1	B.	1	
2	Segakomisjonidest	3	176	"	"	1	—	"	"	"	2	
3	Kuukviitungi raamatud — 3, kv. Nr. 1—300	—	300	"	"	—	II	"	"	"	3	
4	Tulukviitungi raamatud — 2, kv. Nr. 1—200	—	200	"	"	—	II	"	"	"	4	

..... osakonna juhataja:

Maakonnaavalitsuse sekretäär:

Asjaajaja:

Arhivaar:

Saadud ..... 192 .. a.

Kavand № 4-a

Nr. ....

(Arhiivi päevaraamat-registri järele).

NIMEKIRI

..... maakonnaavalitsuse jooksvast arhiivist sama maakonna ajaloolise arhiivi antavate arhivaalide kohta.

Kokkuseatud ..... 192 .. a. Nr. ....

Kinnitatud maakonnaavalitsuse korraldusega ..... 192 .. a. Nr. ....

Järje Nr.	Arhivaali pealkiri või nimetus ja	№	Lehtede arv	Millal arhivaalid		Oli maakonnaavalitsuse arhiivis sisse kantud:					Maakonna arhiivis sisse kantud			Märkused	
				algatud	lõpetud	Alalhoidmise liik I.	Osak. Nr.	Alajaot. Nr.	Järk	Järje Nr.	Osak. Nr.	Alajaot. Nr.	Järk		Järje Nr.
1	2	3	4	5	6	7									
	Töö- ja hoolekandeosakond.														
	A) Raamatud.														
1	Lauaregister	—	302	1.1.22	31.XII.22	I	—	VI	1	A.	1	VII	1	A.	103
2	Vabadussõjaväelaste perekondadele pensioni maksmise arveraamat j. n. e.	—	50	"	"	1	—	"	"	"	2	"	"	"	104
	B) Kirjakogud.														
1	Töö- ja hoolekandeministeeriumi juhatuskirjad	1	10	1.1.22	31.XII.22	I	—	VI	1	B.	1	VII	1	B.	115
2	Segakomisjonidest . . . . . j. n. e.	3	176	"	"	"	—	"	"	"	2	"	1	B.	116

Viljandis, ... 192 .. a.

Maakonnaavalitsuse sekretäär:

Arhivaar:

Kavandite Nr.Nr. 4 ja 4-a juure.

Seletuskiri

arhivaalide edasiandmise või saatenimekirjade valmistamiseks.

A) Kavand Nr. 4 kohta (kodukorra §§ 14—20).

Nimekirja lahtrid 1—4 täidetakse maakonnavalitsuse osakonna poolt, kes arhiivaale maakonnavalitsuse arhiivi üle annab. Nimekirja sissekandmisel tulevad arhivaalid jaotada kahte järku: järk A — raamatud ja järk B — kirjakogud, aktid jne. dokumendid. Kumbagi järk arhiivaale tuleb oma ette uue järjekorra numbri all nimekirja sissekanda. Lõpuks tulevad nimekirja sissekanda muud arhivaalid — pitsatid, pildid jne., mis järkude A ja B jaotuse alla ei kuulu ja arhiivi A. ja B. järgu arhivaalidest eraldi alalhoidakse ja ka arhiivi raamatu järele eraldi järjekorra numbriga varustatakse.

Lahtrite 1—4 täitmiseks iseäralist selgitust vaja ei ole, sest nende lahtrite pealkirjade sisu ütleb juba täpselt ära, mida neisse tarvis märkida on.

Nimekiri tuleb osakonnas kokkuseadida 3 eksemplaaris arhivaarilt antud näpunäidete järele, et nimekiri arhiivi jaotuse jne. nõuetele vastaks.

Lahtrid 5—7 täidetakse arhiivis, kus arhivaari ettepanekul maakonnavalitsuse sekretäär määrab ära arhivaalide alalhoidmise liigi (kodukorra § 5). Muud andmed lahtritesse 5 ja 6 märgib ära arhivaar.

Arhiivosakonna number (lahter 5) märgitakse Rooma numbriga (I, II, III jne.) kuna alajaotus harilikku numbriga ülestähendatakse. Järk A (raamatud) ja B (kirjakogud) märgitakse vastava tähega ära (A ehk B), Järjekorra number märgitakse ära arhiivi raamatu järele (kavand Nr. 2) — kumbagil järgul omaette järjekorra number. Järjekorra nummert ei muudeta, vaid see suureneb seda mööda, kuipalju arhiivaale selle järgu nimekirja aegajalt sissekandatakse.

Igale arhivaalile tuleb selle järele järgmiselt kirjutatud sedel külge kleepida, näiteks:

Raamatule:

VI / 1
A / 6

Kirjakogule:

VI / 1
B / 110

Need numbrid tähendavad:

- VI — arhiivi osakonda,
- 1 — osakonna alajaotust,
- A — järku (raamatud),
- 6 — järgu järjekorra nummert.

Samasugune tähendus on teistel sedelil märgitud numbritel, mis kirjakogudele määratud.

Peale nende eeltähendatud märkuste tegemist lahtrites nr. 5—7 antakse 1 eksempl. nimekirjast maakonnavalitsuse sekretäri ja arhivaari allkirjadega osakonnale tagasi arhivaalide vastuvõtmise tõenduseks ja teadmiseks kuhu arhivaalid paigutatud.

B) Kavand Nr. 4-a kohta (kodukorra § 21).

Nimekiri kavand Nr. 4-a järele seatakse kokku arhivaari poolt maakonnavalitsuse arhiivis arhivaalide maakonna arhiivi üleandmiseks.

Lahtrid 1—5 täidetakse ära osakonna arhiiviraamatu järele (kavand Nr. 2). Iga osakonna arhivaalide edasiandmiseks seatakse kokku eraldi nimekiri.

Arhivaalide ümberpaigutamisel maakonnavalitsuse arhiivist maakonna arhiivi on võimalik arhiivaale maakonnavalitsuse otuse kohaselt uuesti liigitada ja ka uusi arhiiviosakondi nende jaoks avada. Maakonna arhiivi andmed kirjutatakse nimekirja lahter 6, mispuhul arhivaalidele ka uued numbrid antakse eelpool punkt A all tähendatud korras.

Üks nimekirjadest hoitakse alal maakonna arhiivis kuna teine maakonnavalitsuse arhiivi tagasi antakse teadmiseks, kuhu arhivaalid maakonna arhiivis paigutatud on.

See nimekiri kinnitatakse enne arhivaalide üleandmist maakonnavalitsuse poolt.

Kavand № 7.

N I M E K I R I
 maakonna ajalugu käsitavate trükitööde kohta.

Algatud .....
 Lõpetud .....

Järje Nr.	Autori ja väljaandja nimed	Trükitöö pealkiri või nimetus	Mis aastal väljaantud	Kirjelduse pealkiri ja lehekülgede nr. nr., kus kirjeldus leidub	Kus raamat või trükitöö arhiivis hoidub				Märkused	
					Osak. Nr.	Alajaot. Nr.	Järk	Järje Nr.		Maakonnavaalitsuse raamatukogu kataloogi Nr.
1	2	3	4	5	6				8	

Raamat olgu varustatud tähestikuga aine või sisu järele raamatute liigitamiseks.

Kavand № 8.

N I M E K I R I
 trükitööde kohta, mis käsitavad ..... maakonna arhiivi uurimisel arhiivist võetud andmeid.

Algatud .....
 Lõpetud .....

Järje Nr.	Autori ja väljaandja nimed	Trükitöö pealkiri või nimetus	Mis aastal väljaantud	Kirjelduse pealkiri ja lehekülgede nr. nr., kus kirjeldus leidub	Kus raamat või trükitöö arhiivis hoidub				Märkused	
					Osak. Nr.	Alajaot. Nr.	Järk	Järje Nr.		Maakonnavaalitsuse raamatukogu kataloogi Nr.
1	2	3	4	5	6				8	

Raamat olgu varustatud tähestikuga aine või sisu järele raamatute liigitamiseks.

Kavand № 9.

N I M E K I R I
 maakonna arhiivis teadusliku uurimistöö otstarbel käinud isikute sissekirjutamiseks.

Algatud .....
 Lõpetud .....

Järje Nr.	Registreerimise aasta ja kuupäev	Uurimistöö toimetaja täielik nimi	Elukutse	Aadress	Kelle ülesandel uurimistöö toimetatud ja sel- lekohase dokum. kuupäev aasta ja Nr.	Mis ajal uurimistöö toimetatud	Mis päevadel uurimistööd tehtud	Missuguseid arhivaale uurimistöö jaoks arhiivis kasutatud				Märkused
								Osak. Nr.	Alajaot. Nr.	Järk	Järje Nr.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9				10

Nimekiri peab olema valmistatud tähestikuga uurimist toimetanud isikute nimede ülestähendamiseks ühes raamatu järjekorra numbriga äranäitamiseks.

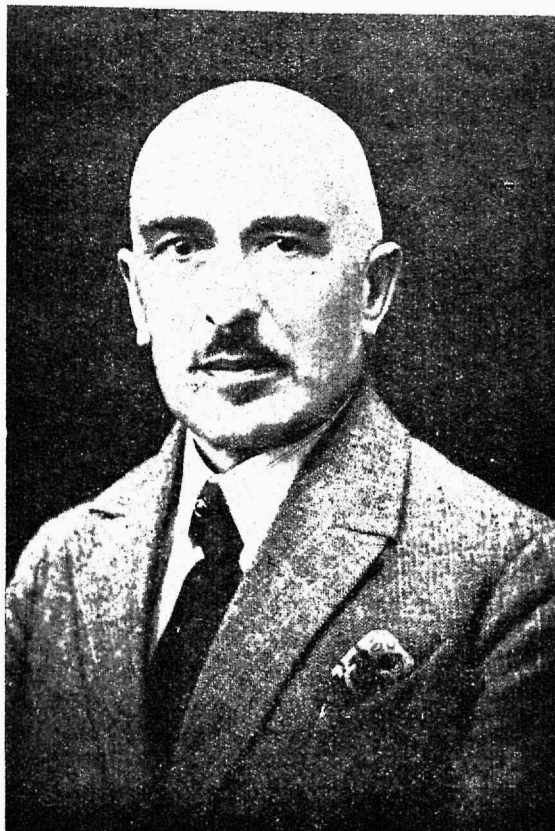
Omavalitsustegelased.

Jüri Markson 50 aastane.

Pärnu maakonna-
valitsuse esimees
Jüri Markson pü-
hitseb täna, 10. aug.
1926 a., oma 50 aas-
tast sünnipäeva,
mis on ühtlasi ka
tema 30 a. ameti-
juubeliks.

J. Markson on
sündinud 29. juulil
(v. k.) 1876. a. Ja-
kobi kihelk. Pärnu-
maal taluperemehe
pojana, lõpetanud
Pärnu linnakooli.
Peale selle ise edasi
õppinud ja eritead-
laste kaasabil eriti
õigusteaduses, ma-
temaatikas, füüsi-
kas, geodeesias,
raamatupidamises,
mehaanikas ja teh-
nilises joonestami-
ses oma teadmisi
täiendanud. Peale
linnakooli lõpeta-
mist omandas ta
linna kihelkonna
kooliõpetaja kutse.

1896. a. peale on ta vallasekretääri
abilisena ja sekretäärina ametis olnud
Vee, Hallingu ja Jõõpre vallas kuni 1906

aastani. 1906 a.
peale oli J. M. Pär-
nus politsei alal
teenistuses kuni
1917 aastani. Sellest
ajast on ta Pärnu
maakonnavalitsuse
teenistuses, algul
asjaajajana, siis
maakonnaval. liik-
mena ja viimased
kuus aast. maakon-
nav. esimehena.

Kaitseliidu Pärnu-
maa malevas töötab
J. Markson tähtsal
kohal.

Maakondade Lii-
du asutamisest saa-
dik on tänane jubi-
laar Liidu nõukogus
väga aktiivne liige
olnud.

J. Marksoni otse-
kohene ja õiglane
iseloom, mitmekesi-
ne ja suur vilumus
ameti alal ja inimes-
tega läbikäimises on
teda tõstnud meie
paremate omavalit-

sustegelaste ridadesse. Soovime temale 50
a. hällipäeva puhul kõige paremat õnne
tulevikus edasitöötamiseks.

Omavalitsuste päevauudised.

Valitsuse deklaratsioon omavalit- suste kohta.

30. juulil Riigivanema poolt Riigikogus
ettekantud deklaratsioonist puudutavad
omavalitsusi otsekohe ehk kaudselt järgmi-
sed laused:

Omavalitsuse seaduse väljatöötamist ta-
hab valitsus kiirendada, seades eesmärgiks
saavutada majanduslikku kokkuhoiu ja
tööviljakust omavalitsuse asutuste ja nende
töökorra lihtsustamisega ning omavalitsuse
ja kohapealsete riigiametnike ülesan-
nete korraldamisega.

Maksusüsteemi tuleb lihtsustada, ühen-
dades mitmeid makse üheks, neid üleviies
arusaadavatele ja kindlamatele alustele ja
lõpetada maksustamist maksuametkonna ja
komisjonide äranägemise põhjal.

Põllumajanduse maksustamisel tahab va-
litsus eelistada maatulukusele tugenevat
maamaksu, maade ümberhindamist kiiren-
dades. Omavalitsuste maksuseadused tule-
vad kiires korras revideerida ja korraldada.

Maanteede küsimuse lahendamist näeb
Vabariigi Valitsus uue maanteede seaduse
vastuvõtmises, mis ette näeb naturaalko-
hustuse järkjärgulist kaotamist.

Kuna algkool on hariduskorralduse alus, tahab Vabariigi Valitsus eriti tema kaudu mõjuda rahva hariduse tõstmiseks, tahab võimaldada algkoolile paremaid hooneid, milleks suurendada ehitusfondi.

Keskoolide võrgu revideerimist ja ümberkorraldamist tuleb jätkata, kokku tõmmates ja sulgedes, kus tarvis ja võimalik, üksikuid klasse ja koole. Edasiminekut koolist kooli, ka ülikooli, tuleb korraldada õpilaste andele ja kutsealade nõuetele vastavalt. Õppekavade ümberkorraldamist jätkatakse.

Kutsekoole tahab Vabariigi Valitsus võimalikult toetada, ühenduses olles omavalitsuse asutustega ja kutsehuvide esitustega.

Uus Riigikogu liige.

Riigikogust tagasiastunud A. Palvadre asemele on Riigikokku kutsutud Alfred Vainola (sotsial.). Viimane on omavalitsustegelane, Võru maakonnava¹. haridusosakonna juhataja.

Teated Maakondade Liidu ja omaval. tegevusest.

Viina tshekiraha ärajäämise tasuraha jagamine

ei ole veel läbiviidud. Teada saades Tallinna Linnavalitsusest, et Riigikassa ikka veel maakonnavalitsuste 1925 a. aruandeid ja 1926 a. eelarvesi ootab, et valdadele ja alevitele toetusraha jagada, saatis E. Maakondade Liidu juhatus juulikuu lõpul rahaministrile uue märgukirja senist asjakäiku äraseletades ja paludes vastavatele ministriumide ametnikkudele äraseletada, et valla- ja alevivalitsused on iseseisvad omavalitsusüksused, et need õigustatud on toetusraha saama, mitte maakonnavalitsused, mispärast ka maakonnaval. eelarvetes ja aruannetes andmed viinatsheki maksu ja tänavuse toetuseraha kohta puuduvad. Pealegi olla, olevate andmete põhjal, ainult mõnelt üksikult maakonnavalitsuselt neid asjakohta mittemidaagi ütlemaid aruandeid, mida veel olemas ei ole, ja eelarvesi nõutud. Edasi kordas E. M. L. oma märgukirjas, et toetusraha tuleb jagada eelmise aasta proportsioonis, lubades vastavad andmed täiendavalt järele saata. Nende andmete saamiseks pööras Liidu juhatus kiires korras maakonnavalitsuste poole.

Ankeet maakonnavalitsustele.

E. Maakondade Liidu juhatuses on praegu läbivaatamisel suured ankeetlehtede kavvad maakonnavalitsustele koosseisude, tehtud töö ja selle maksvuse ning asjaajamise lihtsustamise võimaluste kohta. Need ankeetlehed on kokkuseatud Liidu viimase nõukogu otsuse põhjal.

Harju maakonnanõukogu koosolek 26. juunil.

Merivälja aialinna ehitamise määrus

kinnitakse.

Rannamõisa suvituskoha piirid kinnitakse.

Lisatasu määramine maakonnaval. ametnikkudele.

Maakonnaval. ametnikkudele ja valitsuse liigetele määratakse lisatasuna ühe kuu palk. Ühtlasi kohustati maakonnavalitsust ühes vastava komisjoniga väljatöötama ametnikkude uued palga normid ja teenistuskodukorra.

1926. a. lisaeeelarve

919.616 marga peale kinnitakse, võttes kulu summad maakonna tagavara kapitalist, missugune kapital kuni 2.135.918 marka suur on.

Hoonete omandamine.

Ühel häälel otsustakse omandada Ravila asunduses kaks hoonet kõrvalhoonetega jaoskonna arstile ja ämmaemandale, Uue-Riisiperes samuti kaks hoonet jaoskonna arstile ja ämmaemandale ja krundid nende hoonete järele rendile võtta.

*Teenistuslisatasu vallasekretääridele.

Vastuvõetud kodukorra järele maksetakse vallasekretääridele, alates 1. jaan 1926. a. iga viieaastase teenistuse eest 500 marka, kuid mitte üle kolme lisa. Kohtulik karistus korratu asjaajamise eest võtab lisatasu saamise õiguse ja aastaid hakatakse lugema uuesti karistus ajast.

Majanduslise vahekorra leping Maakonnal ja Keila alevivalitsuse vahel kinnitakse.

Laenu kindlustamine.

Kõnnu algkoolimaja ümber- ja juurdeehituse peale tehtava 4.218.000 margalise laenu kindlustamine võetakse m. v. peale.

Sundmäärus puhtuse kohta Harju maakonnas kinnitakse.

Liidule teadmata allikast saadud informatsiooni põhjal töid mõned ajalehed teateid, nagu oleks E. Maakondade Liit seletanud, et see omavalitsuste eneste hooletus on, kui toetusraha viinatshekkide maksu

asemel alles jagamata on, sest nad ei esitata oma eelarveid ega aruandeid. Neid tõele otse vastupidiseid teateid tuli Liidul õiendada. Liit asub, nagu varemalt juba Rahaministeeriumile teatas, eelarvete asjus toetussamiseks otse vastupidisel seisukohal ja näitas ära, et ka toetussajate omavalitsuste, valla, alevi ja linna eelarvesi ei saa toetuse jagamise aluseks võtta, sest ühed võtsid toetuse eelarvesse, teised mitte. Liit ei näe mingit tarvidust ühegi aruande ega eelarvejärele toetusraha jagamiseks, mispärast täh. teade mõnes ajalehes täieline luule on.

Küsimused ja vastused.

Küsimus Nr. 43. Tasuta küüdiandmisest politseile teede revideerimiseks.

Politsei prefektid on senini nõudnud valdadelt tasuta küüthobuseid teede revideerimiseks. Kas sarnased nõudmised on seaduslikud ja mil põhjal, või on politseiametnikud kohustatud tasuma küütide eest harilikus korras, see on küütide seaduse § 6 järgi („R. T.“ Nr. 32 — 1926 a.)?

Vallasekretäär.

Vastus:

Küütide seaduse („Riigi Teataja“ nr. 32 — 1926 a.) § 1 järgi võib küüti nõuda ametlike sõitude ja vedude jaoks riigi julgeoleku, kuritegevuse jälgimise ja tervishoiu aladel. § 2 näeb ette, et küüti võib nõuda ainult sellekohase tunnistuse esitamisel, kusjuures tähendatud tunnistused antakse välja riigiametnikkudele vastavate ministeeriumite poolt. § 4 järgi antakse küüditarvitajale vastava omavalitsuse poolt kviitung; selle kviitungi peale tuleb kviitungi väljaandjal või küüdimehel küüdiraha summa vastuvõtmise kohta allkiri anda. § 6 järgi on küüdid maksulised. Vabariigi Valitsuse poolt 23 juulil 1926. a. küütide seaduse § 1 põhjal vastu võetud määrus küüdi andmise või tarvitamise lähema korra kohta („Riigi Teataja“ nr. 61 — 1926 a.) näeb ette, et ei või küüti nõuda või tarvitada, kui edasiliikumine on võimalik alaliste liikumisabinõudega (näit. posthobustega) või kui küüdiseaduses ettenähtud asutustel on oma liikumisabinõud (§ 2). § 10 p. VIII loeb ülesse need Siseministeeriumi ametkonda kuuluvad ametnikud, kellel on õigus küütide seaduse põhjal nõuda või tarvitada küüti.

Kõigist sellest järgneb, et küüti võib nõuda ainult tähendatud seaduses otsekohe ettenähtud aladel ning ainult tasu eest.

Küsimus Nr. 44. Hobuste registreerimise kohta.

„Maaomavalitsuses“ Nr. 11 avaldatud küsimuse Nr. 40 vastusest võib väljalugeda, nagu oleks hobuste registreerimise üldkohustus äramuudetud. See võib lugejat eksiteele viia.

Palun seletada, kas Vabariigi Valitsuse poolt 14. sept. 1920 a. vastuvõetud määrus hobuse passide ja registreerimise kohta („R. T. Nr. 187/188 — 1920 a.) on maksev veel täies ulatuses, ehk kui muudetud, siis missuguse määrusega? Vallasekretäär.

Vastus:

Vabariigi Valitsuse poolt 14. septembril 1920 a. vastuvõetud määrus hobuste passide kohta („Riigi Teataja“ nr. 187/188 — 1920 a.) on maksev täies ulatuses — ning järjekult on maksev ka selles määruses ettenähtud registreerimine, kuid see registreerimine ei ole see sama, mis ette võetakse üleriiklise sõjaväele kõlblike hobuste registreerimise määruse („Riigi Teataja“ nr. 185/186 — 1920 a.) põhjal.

Küsimus Nr. 45. Perekonnaseisu ametniku perekonnaseisu muudatuste registreerimisest.

Kas võib perekonnaseisu ametnik ise oma perekonnaseisu muudatusi registreerida, või peab ta seda teiste juures tegema? K. vallasekretäär.

Vastus:

Perekonnaseisu seaduse seisukohalt selles takistus ei ole, väljaarvatud abielu juhtumised. Just vastuoksa ta peaks seda

tegema, sest perekonnaseisu seaduse § 3 järgi registreerivad kodanikud oma perekonnaseisu muudatused omavalitsuse perekonnaseisu ametniku juures oma alalise elukoha või ajutise viibimiskoha järgi, s. t. seal, kus sündmus aset leidnud. Kuid oleks soovitatav, et neid muudatusi registreeriks tema asetäitja, mis oleks kooskõlas ametnikkude kohta maksva põhimõttega, mille järgi ametnik, kui ta asjaosaline, asja ise ei otsusta.

Küsimus Nr. 46. Perekonnaseisu sünniregistrist.

Siseministri juhtnõotide § 26 põhjal tuleb sünniregistrisse sissekanda ka omavalitsus, (nimetus?) kus vanemate perekonnaregistrit peetakse.

Mis tuleb selle „perekonnaregistri“ all mõista, kas praegu maksmapandud perekonnaregistrilt, mida vanemate kohta veel üheski omavalitsuses ei peeta, endist rulliraamatut (hingekirja) või elanikkude nimekirja?

K. vallasekretäär.

Vastus:

Tuleb mõista perekonnaseisu seaduses ettenähtud perekonnaregistrilt. Et see siseministri juhtnõotidega ajutiselt maksmapandud ainult väljamaalastest Eesti kodanikkude ja laste kohta, kelle (laste) sünd perekonnaseisu seaduses ettenähtud korras registreeritakse (§ 60), siis tuleb praegu juhtnõotides § 26 tähendatud nõudmist sünniregistris ära märkida seda omavalitsust, kus vanemate perekonnakirja peetakse, täita ainult vähestel juhtumistel, — nimelt, kui vanemad, kui Eesti kodakondsusse vastuvõetud isikud, perekonnaregistrisse sissekantud.

Küsimus Nr. 47. Alaealiste abielu registreerimisest.

Abielu seaduse § 8 põhjal võivad alae-

lised vanemate võimu all olevad lapsed ainult vanemate nõusolekul abielluda. Perekonnaseisu seaduse § 45 järgi ei näi alaealiste abiellumiseks vanemate nõusolek tingimata tarvilik olevat, kuna aga Siseministri juhtnõotide § 42 järgi kõigilt alaealistelt abiellujatelt vanemate nõusolekut tuleb nõuda.

Kuidas tuleb käesoleval juhtumisel toimida?

K. vallasekretäär.

Vastus:

Mõõduandvaks on abielu seaduse („R. T.“ Nr. 138 — 1922 a.) § 8, mille järgi on vajalik vanemate nõusolek alaealiste abiellumisel. Perekonnaseisu seadus, kui protsessuaalne seadus, ei käsita seda küsimust üldse.

Kirjavastused.

J. K. T.-s. Teie mõlemad saadetised käes. Täna. Ruumi puudusel peavad järgmist numbrit ootama.

O. T. K.-s Ilmub, kuid pidi samuti ruumi puudusel sellest numbrist välja jääma.

T. L. T.-s. Teie artikliga seesama lugu.

Tunnistatakse maksvusetaks:

1) Aaspere vallavalitsusest 30. XII 1920 a. Nr. 430 all Karl Baumann'i nimele väljaantud hobusepass.

2) Ivan Feodori p. Navimägi hobusepass.

3) Roela vallavalitsusest 20. XII. 1920 a. Nr. 433 all Gustav Kask'i nimele väljaantud hobusepass.

4) Kunda-Malla vallavalitsusest 14. III. 1924 a. Nr. 44 all Mikkel Jurtomi nimele väljaantud hobusepass.

5) Kunda-Malla vallavalitsusest 25. VI. 1924 a. Nr. 63 all Hans Joosepi p. Mäe nimele väljaantud hobusepass.

Õnnetus käib inimesi mööda —

sellepärast hoidke, et tema Teid ootamata ei taba. — Seda teha võimaldab Teile

Eesti Omavalitsuste Kinnitus Aktsia Selts „OMA“

kes teostab:

tulekinnitusi, elukinnitusi ja rahekinnitusi

Seltsi põhi- ja tagavara kapitaalid üle 14.000.000 marka.

Soodsad kinnitustingimised. — Kõik kasu rahvale tagasi.

==== Seltsi juhatus: TARTUS, Lihaturg 7. ====

Omavalitsused, võtke osa Seltsi tegevusest nii aktsiate omandamise, kui ka varanduste „Oma“ seltsis kinnitamiseks.